

УНД-8

ЭРЭН ХАЙХ, АВРАХ АЖИЛЛАГААГ ГҮЙЦЭТГЭХ ДҮРЭМ

2026 он

УНД-8
ЭРЭН ХАЙХ, АВРАХ АЖИЛЛАГААГ ГҮЙЦЭТГЭХ ДҮРЭМ

Нэг.Нийтлэг үндэслэл

1.1.Энэ дүрмээр улсын нисэхийн эрэн хайх, аврах ажиллагааг зохион байгуулах, гүйцэтгэх, удирдах, оролцогч байгууллагын хамтын ажиллагааг хангахтай холбогдсон харилцааг зохицуулна.

1.2.Энэ дүрэм нь аюул тулгарсан болон аюулд нэрвэгдсэн улсын агаарын хөлөг, түүний нисэх баг, зорчигчдыг эрэн хайх, аврах, тусламж үзүүлэх, ослын газраас шилжүүлэн зөөвөрлөх ажиллагаанд хамаарна.

1.3.Энэ дүрмийг улсын агаарын хөлөг эзэмшигч байгууллага, улсын болон иргэний нисэхийн байгууллага, түүнчлэн улсын агаарын хөлгийг эрэн хайх, аврах ажиллагаанд оролцох холбогдох бусад байгууллага дагаж мөрдөнө.

1.4.Энэ дүрэмд хэрэглэсэн дараах нэр томъёог дор дурдсан утгаар ойлгоно:

1.4.1.“Аврах ажиллагаа” гэж аюул тулгарсан, аюулд нэрвэгдсэн улсын агаарын хөлгийн нисэх баг, зорчигчдыг аврах, эмнэлгийн анхны болон бусад шаардлагатай тусламж үзүүлэх, аюулгүй газарт болон ослын газраас шилжүүлэн зөөвөрлөх ажиллагааг;

1.4.2.“Аврах хэрэгсэл, амьдрал тэтгэх эд зүйлс” гэж ослын нөхцөлд зорчигчид болон нисэх багийнхныг агаарын хөлгөөс гаргахад зориулагдсан хэрэгслүүд, хоол хүнс, цэвэр ус /эсхүл ус цэвэршүүлэгч/ эмнэлгийн анхны тусламжийн багаж хэрэгсэл, эм тариа, гал болон гэрэл гаргах хэрэгсэл, холбоо дохиоллын хэрэгслийн тодорхой нөөцийг хэлнэ;

1.4.3.“Агаарын эрэн хайх, аврах бүлэг” гэж эрэн хайх, аврах үйл ажиллагааг зохих түвшинд гүйцэтгэх бололцоотой буюу энэ чиглэлээр бэлтгэгдсэн, эрэн хайх, аврах зориулалт бүхий хэрэгсэл бүхий агаарын хөлгийн нисэх баг болон аврагчид /шүхэрчид/-ын хэсгийг;

1.4.4.“Аюулын үе” /DETRESFA/ гэж агаарын хөлөг болон түүнд яваа хүмүүст ноцтой аюул тулгарсан ба яаралтай тусламж шаардагдаж байгаа нь тодорхой болсон үеийг;

1.4.5.“Газрын эрэн хайх, аврах бүлэг” гэж тээврийн хэрэгсэл ашиглан аюулд нэрвэгдсэн агаарын хөлгийг газраар эрж хайх, зорчигчид болон нисэх багийн гишүүдэд тусламж үзүүлэх хэсгийг;

1.4.6.“Ослын мэдээлэл” гэж аюул тулгарсан, аюулд нэрвэгдсэн агаарын хөлгийн талаар эрэн хайх, аврах үйл ажиллагаанд оролцох байгууллага, албадад мэдээлдэг аэронавигацийн үйлчилгээний бүрэлдэхүүн хэсгийг;

1.4.7.“Тодорхой бус үе” /INCERFA/ гэж агаарын хөлөг болон түүнд яваа хүмүүсийн аюулгүй байдлын талаар эргэлзээ төрүүлсэн нөхцөл байдал бий болсон үеийг;

1.4.8.“Түгшүүрийн үе” /ALERFA/ гэж агаарын хөлөг болон түүнд яваа хүмүүсийн аюулгүй байдалд аюул учруулж болохуйц хүчин зүйлүүд бий болсон үеийг;

1.4.9.“Эрэн хайх” гэж аюул тулгарсан, аюулд өртсөн агаарын хөлгийн байрлалыг тодорхойлох зорилгоор хүн хүч, төрөл бүрийн тээврийн хэрэгсэл оролцсон үйл ажиллагааг.

Хоёр. Удирдлага, зохион байгуулалт

2.1.Батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага /цаашид “БХЯ” гэх/ нь эрэн хайх, аврах ажиллагааг нэгдсэн удирдлагаар хангаж, оролцогч байгууллагын үйл ажиллагааны уялдаа, хамтын ажиллагааг зохицуулна.

2.2.Зэвсэгт хүчний Жанжин штаб /цаашид “ЗХЖШ” гэх/ нь БХЯ-ны удирдлага дор эрэн хайх, аврах ажиллагааны төлөвлөлт, шуурхай удирдлага болон хүч, хэрэгслийн зохицуулалтыг хэрэгжүүлнэ.

2.3.Улсын агаарын хөлөг эзэмшигч байгууллага нь эрэн хайх, аврах ажиллагаанд хамтран оролцож, тухайн агаарын хөлөг, нисэх баг, зорчигч, нислэгийн төлөвлөгөө, холбоо, техникийн байдалтай холбоотой мэдээллийг шуурхай гаргаж, шаардлагатай мэргэжлийн бие бүрэлдэхүүн, техник хэрэгслээр дэмжлэг үзүүлнэ.

2.4. Улсын болон иргэний нисэхийн байгууллага, Хил хамгаалах ерөнхий газар, Онцгой байдлын ерөнхий газар болон холбогдох бусад байгууллага нь хууль тогтоомжоор хүлээсэн чиг үүргийнхээ хүрээнд батлагдсан төлөвлөгөө, хамтын ажиллагааны баримт бичиг, эсхүл эрх бүхий албан тушаалтны шийдвэрийн дагуу эрэн хайх, аврах ажиллагаанд оролцоно.

2.5.Эрэн хайх, аврах ажиллагааг тухайн үүргийг гүйцэтгэхээр тусгайлан бэлтгэгдсэн бие бүрэлдэхүүн, зориулалтын болон шаардлага хангасан техник хэрэгсэл ашиглан гүйцэтгэнэ.

Гурав. Эрэн хайх, аврах бүлгийн бэлэн байдал

3.1.БХЯ-аас эрэн хайх, аврах хүч, хэрэгслийн бэлэн байдлын зэргийг тогтоох бөгөөд улсын агаарын хөлгийг эзэмшигч байгууллага нь эрэн хайх, аврах хүч, хэрэгслийн бэлэн байдлыг дараах зэрэглэлээр хангана.

3.2.Бэлэн байдлын зэрэг №1:

3.2.1.онгоц, нисдэг тэрэг нь нэн даруй нисэхэд бэлэн, хөдөлгүүр асааж шалгагдсан, газрын цахилгаан үүсгүүрүүд залгагдсан, бүхээгт аваарын болон аврах хэрэгслийг байрлуулж, ашиглахад бэлэн болгосон байна.

3.2.2.нисэх бүрэлдэхүүн, шүхэр десантын бүлэг нь онгоц, нисдэг тэрэгний дотор ажлын байранд, техникийн бүрэлдэхүүн нь онгоц, нисдэг тэрэгний дэргэд байрлана.

3.2.3.нислэгийг зохион байгуулах, эрлийн арга хэлбэр, аврах, тусламж үзүүлэх хэрэгслийг ашиглах зааврыг өгч, нисэх багт үүрэг (даалгавар)-ыг тавьсан байна.

3.2.4.эрэн хайх, аврах бүлэг нь нэн даруй үүрэг гүйцэтгэхэд бэлэн байна.

3.2.5.команд өгөгдсөнөөс хойш эрэн хайх, аврах бүлэг болон нисдэг тэрэг 10 минут, онгоц 15 минутаас илүүгүй хугацаанд хөдөлсөн байна.

3.3.Бэлэн байдлын зэрэг №2:

3.3.1.онгоц, нисдэг тэрэг нь нислэгт бэлэн, хөдөлгүүрийн ажиллагаа шалгагдсан, аваарын болон аврах хэрэгслийг бүхээгт байрлуулж, ашиглахад бэлтгэсэн байна.

3.3.2.нисэх болон техникийн бүрэлдэхүүн, шүхэр десантын бүлэг (аврагчдын бүлэг) нь онгоц, нисдэг тэрэгний ойролцоо байрлана.

3.3.3.нислэгийг зохион байгуулах, эрлийн арга хэлбэр, аврах, тусламж үзүүлэх хэрэгслийг ашиглах зааврыг өгч, нисэх багт үүрэг (даалгавар)-ыг тавьсан байна.

3.3.4.команд өгөгдсөнөөс хойш эрэн хайх, аврах бүлэг болон нисдэг тэрэг 20 минут, онгоц 30 минутаас илүүгүй хугацаанд хөдөлсөн байна.

3.4.Бэлэн байдлын зэрэг №3:

3.4.1.онгоц, нисдэг тэрэг, автомашин болон бусад эрэн хайх, аврах хэрэгсэл нь ашиглахад бэлэн, тогтоосон байршилд байрлуулсан байна.

3.4.2.нисэх болон техникийн бүрэлдэхүүн, шүхэр десантын бүлэг (аврагчдын бүлэг), эрэн хайх, аврах бүлэг нь хичээлийн, ажлын эсхүл амралтын байранд байна.

3.4.3.команд өгөгдсөнөөс хойш эрэн хайх, аврах бүлэг, онгоц болон нисдэг тэрэг зуны улиралд 90 минут, өвлийн улиралд 150 минутаас илүүгүй хугацаанд хөдөлсөн байна.

Дөрөв. Эрэн хайх, аврах бүлгийн сургалт

4.1.БХЯ нь эрэн хайх, аврах бүлгийн сургалт, дадлагыг улсын болон иргэний нисэхийн байгууллага, холбогдох бусад байгууллагатай хамтран жилд нэгээс доошгүй удаа зохион байгуулна.

4.2.Улсын нисэхийн эрэн хайх, аврах бүлгийн сургалт, дадлагын төлөвлөгөөнд дараах зүйлүүдийг тусгасан байна. Үүнд:

4.2.1.эрэн хайх, аврах бүлгийн удирдах албан тушаалтнууд, тэдгээрийн гүйцэтгэх үүрэг, хариуцлагыг тодотгох;

4.2.2.байгууллагуудаас гаргах хүн хүч, техник, тоног төхөөрөмжийн ажиллах хуваарь;

4.2.3.сургалт, дадлага явуулах район;

4.2.4.сургалт, дадлага явуулах цаг хугацаа, хязгаарлалтууд;

4.2.5.холбоо барих журам.

Тав. Эрэн хайх, аврах ажиллагаа

5.1.Эрэн хайх, аврах үйл ажиллагааны өмнө болон үйл ажиллагаа явагдаж байх үед хүлээн авсан мэдээллийн үнэн зөв, бодитой байдлыг магадлан шалгаж, ослын нөхцөл байдалд үнэлэлт, дүгнэлт өгч, авах арга хэмжээний цар хүрээг тодорхойлох зорилгоор ослын нөхцөл байдлыг дараах 3 үе шатанд ангилна.

5.2.Тодорхой бус үе /INCERFA/-ийг дараах тохиолдлуудад зарлана:

5.2.1.агаарын хөлөг илтгэх ёстой цагаас хэтэрсэн, түүнтэй холбоо тогтоох гэсэн оролдлого бүтэлгүй болсноос хойш 15 минутын турш уг агаарын хөлгөөс ямар нэг мэдээлэл аваагүй бол;

5.2.2.агаарын хөлөг нисэн ирэх тооцоот цагаас хоцорсон, нислэгийн хөдөлгөөний албаны тооцоолсон цагаас 30 минут өнгөрөхөд буулт үйлдэх аэродромдоо ирээгүй бол.

5.3.Түгшүүрийн үе /ALERFA/-ийг дараах тохиолдлуудад зарлана:

5.3.1.тодорхой бус үеийн дараа агаарын хөлөгтэй холбоо тогтоох, бусад эх сурвалжаас түүний талаар мэдээлэл авах гэсэн аливаа оролдлого үр дүнгүй болсон бол;

5.3.2.агаарын хөлөг буулт үйлдэх зөвшөөрөл авсны дараа 5 минутын дотор буулт үйлдээгүй, түүнтэй холбоо барьж чадаагүй бол;

5.3.3.агаарын хөлгийн үндсэн системүүд татгалзсан, гэхдээ энэ байдал нь уг агаарын хөлөг аргагүйдсэн буулт үйлдэх шалтгаан болохгүй гэсэн мэдээлэл авсан бол;

5.3.4.агаарын хөлөг хөндлөнгийн гэмт халдлагад өртсөн нь тодорхой болсон, эсхүл тийм таамаглал бий болсон бол.

5.4.Аюулын үе /DETRESFA/-ийг дараах тохиолдлуудад зарлана:

5.4.1.түгшүүрийн үеийн дараа агаарын хөлөгтэй холбоо тогтоох, нөхцөл байдлыг тодруулахаар аливаа эх сурвалжаас мэдээлэл авах бүх оролдлого бүтэлгүйтсэн, агаарын хөлөг осолд орсон байж болох магадлал бий болсон;

5.4.2.агаарын хөлгийн шатахууны нөөц бүрэн зарцуулагдсан, аюулгүй буулт үйлдэх аэродром хүрэхэд хүрэлцэхгүй гэсэн тооцоо гарсан;

5.4.3.агаарын хөлгийн үндсэн системүүд татгалзсаны улмаас аргагүйдсэн буулт үйлдэх болсон тухай мэдээлэл хүлээн авсан;

5.4.4.агаарын хөлөг аргагүйдсэн буулт үйлдэх болсон.

Зургаа. Ослын нөхцөл байдлын үе шатуудад авах арга хэмжээ

6.1.Иргэний нисэхийн нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний байгууллага, агаарын хөлөг эзэмшигч болон бусад **эх сурвалжаас** ирүүлсэн мэдээллийг үндэслэн

тухайн тухайн байгууллагын агентлагийн дарга “тодорхой бус үе” /INCERFA/-ийг зарлаж, дараах арга хэмжээг авна:

6.1.1.хүлээж авсан мэдээллийн үнэн зөвийг нягтлан шалгах;

6.1.2.нислэгийн үе дэх онцгой тохиолдол, агаарын хөлгийн системийн татгалзал, ослын талаар холбогдох албан тушаалтнуудад мэдээлэл өгөх;

6.1.3.төлөвлөгөөт бус нислэгийн үед тухайн агаарын хөлгийн нислэг үйлдсэн агаарын зам, нисэн гарсан болон буух тооцоот цагийг тодруулахад тус болохуйц мэдээлэл олж авах оролдлого хийх;

6.1.4.хүлээн авсан шинэ мэдээлэлд үнэлэлт, дүгнэлт өгөх, агаарын хөлгийн байрлал, түүний туулсан замыг газрын зураг дээр тодорхойлох;

6.1.5.бүх мэдээллийг нэгтгэн дүгнэсний эцэст агаарын хөлгийн байрлал, чиглэлийг газрын зураг дээр тэмдэглэх.

6.2.Холбооны хэрэгслээр эрэл, хайгуул хийх:

6.2.1.тухайн агаарын хөлөгтэй холбоо тогтоох оролдлогыг боломжтой бүх үелээл дээр хийх;

6.2.2.тухайн агаарын хөлгийн байрлалыг тогтоох зорилгоор буулт үйлдэх боломжтой бүх аэродром (нисэн гарсан аэродромыг оролцуулан), агаарын хөлгийн талаар мэдээлэлтэй байж болзошгүй бусад эх сурвалж, түүнчлэн тухайн агаарын хөлөгтэй нэг агаарын замд ниссэн эсхүл радио холбооны хамрах хүрээнд байсан агаарын хөлөгтэй холбоо тогтоож, шаардлагатай мэдээллийг авна.

6.2.3.эрэл, хайгуулыг хийсний эцэст эрэн хайх, аврах үйл ажиллагаа явуулах шаардлагатай гэж үзвэл эрэн хайх, аврах бүлгүүд болон үйл ажиллагаанд оролцох байгууллагад мэдэгдэнэ.

6.2.4.аюул тулгарсан, аюулд нэрвэгдсэн агаарын хөлгийг дагалдуулах шаардлага гарвал өөр агаарын хөлөг илгээх саналыг тавьж болно.

6.3.Хэрэв агаарын хөлөг болон түүний нисэх баг, зорчигчдын аюулгүй байдлын талаар эргэлзээтэй нөхцөл байдал хэвээр байвал “тодорхой бус үе” /INCERFA/-ийг дуусгаж, “түгшүүрийн үе” рүү шилжинэ.

Долоо. “Түгшүүрийн үе”-д авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

7.1.“Түгшүүрийн үе”-ийг улсын агаарын хөлөгтэй холбоотой мэдээлэлд үндэслэн тухайн байгууллагын агентлагийн дарга зарлана. (Иргэний нисэхийн нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний байгууллага өөрийн эрх хэмжээний хүрээнд тогтоосон түгшүүрийн үеийн мэдээллийг нэн даруй холбогдох байгууллагад мэдэгдэнэ.

7.2.“Түгшүүрийн үе” зарлагдсан тохиолдолд агентлагийн дарга нь дараах арга хэмжээг авна:

7.2.1.тухайн нөхцөл байдалд тохирсон арга хэмжээ авч эхэлсэн тухайгаа бхя-ны улсын нисэхийн хариуцсан нэгжид мэдэгдэх;

7.2.2.бий болсон нөхцөл байдлын талаарх мэдээллийг эрэн хайх, аврах ажиллагаанд оролцох байгууллага, албадад хүргэж, бэлэн байдалд оруулах;

7.2.3.бий болсон нөхцөл байдалд нийцүүлэн нислэг–техникийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах комиссыг томилж, ажиллуулах саналыг батлан хамгаалахын сайдад уламжлах **тавих**;

7.2.4.хүлээн авсан мэдээллийг нягтлан шалгах;

7.2.6.Нислэгийн төлөвлөгөө, цаг агаарын болон газар орны байдал, радио холбоо сааталд орох магадлал, агаарын хөлгийн байрлалын талаар холбогдох байгууллага, албадтай мэдээлэл солилцох;

7.2.7.Хүлээн авсан шинэ мэдээлэлд үнэлэлт дүгнэлт өгөх, агаарын хөлгийн байрлал, түүний туулсан замыг газрын зураг дээр тэмдэглэх.

7.3.Ослын нөхцөл байдалд орсон агаарын хөлгийн талаарх шинэ мэдээллийг урьд нь холбоогүй байсан газруудаас авах оролдлого хийх. Үүнд:

7.3.1.агаарын хөлөгтэй холбоо тогтоосон байж болзошгүй улсын болон иргэний нисэхийн нисэх буудлууд, Зэвсэгт хүчний, ялангуяа байнгын жижүүрлэлтэд байгаа Зэвсэгт хүчний Агаарын цэргийн болон ХХЕГ-ын харьяа анги, салбарууд, бусад газраас мэдээлэл авах, эдгээр байгууллагуудыг бололцоотой бол 121.5 мГц, 5680 кГц үелээлд холбоо тогтоох хүсэлт тавих;

7.3.2.Эрэн хайх, аврах ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгагдсан хамтарсан ажиллагааны гэрээ байгуулсан бусад байгууллага, албадаас мэдээлэл авах.

Найм. “Түгшүүрийн үе”-ийг дуусгаж, “аюулын үе”-д шилжих

8.1.Хэрэв агаарын хөлгийн байрлалыг тодорхойлох талаар авсан бүх арга хэмжээ үр дүнгүй болсон, шатахууны нөөц нь дууссан, тооцоот цаг өнгөрсөн тохиолдолд агаарын хөлөг болон түүний нисэх баг, зорчигчдод аюул тулгарсан бөгөөд тэдэнд яаралтай тусламж шаардагдаж байна гэж үзэн “аюулын үе”-д шилжинэ.

8.2.“Аюулын үе”-ийг улсын агаарын хөлөгтэй холбоотой мэдээлэлд үндэслэн тухайн байгууллагын агентлагийн дарга зарлана. (Иргэний нисэхийн нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний байгууллага өөрийн эрх хэмжээний хүрээнд тогтоосон түгшүүрийн үеийн мэдээллийг нэн даруй холбогдох байгууллагад мэдэгдэнэ.)

8.3.“Аюулын үе”-ийг зарласны дараа Зэвсэгт хүчний Агаарын цэргийн командлагч дараах арга хэмжээг авна:

8.3.1.байгаа бүх мэдээлэлдээ үндэслэн эрэн хайх, аврах үйл ажиллагаа явуулах нарийвчилсан төлөвлөгөө боловсруулах;

8.3.2. төлөвлөгөөний холбогдох хэсгийг дараах алба, байгууллагуудад илгээнэ:

8.3.2.1.аюул тулгарсан байж болзошгүй агаарын хөлөгт дамжуулах болон нислэгийн хөдөлгөөнийг зохицуулах зорилгоор иргэний нисэхийн нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний байгууллагад;

8.3.2.2.хэрэв агаарын хөлөг улсын хилийн бүсэд нислэг үйлдэж байсан бол ХХЕГ-т;

8.3.2.3.агаарын хөлөгт аюул тулгарсан болон аюулд нэрвэгдсэн тухай мэдээ авмагц ОБЕГ-т.

8.3.3.агаарын хөлгийн байрлалыг тодорхойлох, эрэн хайх үйл ажиллагаа явагдах бүсийн хэмжээг тодорхойлох;

8.3.4.эрэн хайх, аврах үйл ажиллагааны “Аюулын үе”-ийн эхний шатанд уг үйл ажиллагаанд шууд оролцохгүй боловч шаардлагатай тусламж дэмжлэг үзүүлж чадах агаарын хөлөг, байгууллага, хувь хүмүүст дараах хүсэлтийг тавина:

8.3.4.1.осолд нэрвэгдсэн байж болзошгүй агаарын хөлгийн дамжуулах дохиог хүлээн авах зорилгоор радио холбооны суваг сонгох, агаарын хөлгийн ослын мэдээг дамжуулагч, чиглүүлэгч тоноглолуудын дохиог сонсох;

8.3.4.2.осолд орж болзошгүй агаарын хөлөгт бүх талын тусламж үзүүлэх.

Ес. Эрэн хайх, аврах ажиллагааг эхлүүлэх

9.1.Монгол Улсын агаарын орон зайд нислэг үйлдэж байсан улсын агаарын хөлөг аюулын нөхцөл байдалд орсон нь тогтоогдсон, эсхүл “аюулын үе” зарлагдсан тохиолдолд ЗХЖШ-ын дарга батлагдсан төлөвлөгөөний дагуу эрэн хайх, аврах ажиллагааг нэн даруй эхлүүлж, шуурхай удирдлагыг зохион байгуулна.

9.2.Эрэн хайх, аврах ажиллагааг эхлүүлсэн даруйд ЗХЖШ-ын дарга ажиллагаанд оролцох байгууллага болон агаарын хөлөг эзэмшигчид мэдэгдэж, хүч, хэрэгслийг тухайн нөхцөл байдалд тохирох бэлэн байдлын зэрэгт шилжүүлэх, дайчлах, үүрэг гүйцэтгэх газарт гаргах арга хэмжээг зохион байгуулна.

Арав. Эрэн хайх, аврах ажиллагааг явуулах

10.1.Эрэн хайх, аврах ажиллагааг энэ дүрэм, батлагдсан эрэн хайх, аврах ажиллагааны төлөвлөгөө болон ЗХЖШ-ын даргын тухайн ажиллагаанд өгсөн шуурхай удирдамжийн дагуу явуулна.

Арван нэг. Агаарын хөлөг олдсоны дараа авах арга хэмжээ

11.1.Агаарын хөлгөөр эрэл хийсний үр дүнд осолдсон агаарын хөлгийг илрүүлсэн тохиолдолд агаарын эрэн хайх, аврах нислэг үйлдсэн агаарын хөлгийн баг осолдогсдод дараах аргуудын аль нэгийг хэрэглэн дохио өгнө:

11.1.1.буултын гэрлээ асааж, ослын талбар дээгүүр нам өндөрт нисэж, далавчаараа дохих;

11.1.2.дохиоллын чийдэн болон гэрлийн прожекторыг асааж унтраах;

11.1.3.дохионы гар буугаар 5-10 секундын зайтайгаар буудах /ногоон өнгийн сум байвал илүү тохиромжтой/;

11.2.Шаардлагатай тохиолдолд холбооны хэрэгсэл, хоол хүнс болон эм тариа, амьдрал тэтгэх бусад эд зүйлсийг онгоцноос хаях, хэрэв шүхэрчин аврагчид ажиглагчаар явсан бол тэднийг буулгах.

11.3.Ослын талбар дээгүүр тойрог нислэг үйлдэн байрлалыг нь сайтар тогтоож, газрын зураг дээр тэмдэглэх.

11.4.Осолдсон агаарын хөлгийг илрүүлсэн тухай дараах мэдээллийг шуурхай удирдлагын төвд дараах мэдээллийг өгөх. Үүнд:

11.4.1.илрүүлсэн цаг;

11.4.2.осолдсон агаарын хөлгийн байрлал;

11.4.3.ослын талбар дээрх нөхцөл байдал;

11.4.4.осолдогсдын байдал;

11.4.5.шаардлагатай авран хамгаалах тоноглол, бусад материал хэрэгсэл;

11.4.6.осолд өртөгсдөөс өгч буй ил харааны дохио, радио холбооны хэрэгслээр дамжуулсан мэдээ;

11.4.7.цаг агаарын байдал;

11.4.8.агаарын хөлөг буулт үйлдэх боломжтой эсэх, ослын талбарын ойролцоо аврагчид болон эмнэлгийн ажилтнууд шүхрээр буух боломжтой газар байгаа эсэх;

11.4.9.газрын эрэн хайх, аврах бүлэг ослын талбар руу шуурхай саадгүй хүрэлцэн очих хамгийн дөт зам, маршрут;

11.4.10.ослын талбарт хамгийн ойр байгаа суурин газар;

11.4.11.энэ мэдээллийг дамжуулахаас өмнө ямар нэг арга хэмжээ авсан эсэх, осолд өртөгсдөд ямар тусламж үзүүлсэн;

11.4.12.өөрийн агаарын хөлөгт үлдсэн шатахууны хэмжээ болон аэродромдоо нисэн очих тооцоот цаг;

11.4.13.аврах үйл ажиллагааны үед учирч болзошгүй аюул саад бэрхшээл.

11.1.5.Ослын талбарыг болон осолдсон агаарын хөлгийг баримжаалах онцгой, содон тэмдэгт болон объектын хамт багтаасан фото зураг /видео бичлэг/-ийг янз бүрийн өндрөөс авах;

11.1.6.Ослын талбарт хүрэх замыг газрын эрэн хайх, аврах бүлгүүд болон бусад агаарын хөлгүүдэд зааж өгөх.

11.7.Газрын эрэн хайх, аврах бүлэг осолдсон агаарын хөлгийг олсон тохиолдолд дараах арга хэмжээг авна:

11.7.1.бий болсон нөхцөл байдалд үнэлэлт дүгнэлт өгч, Зэвсэгт хүчний Агаарын цэргийн командлагчид шаардлагатай бүх мэдээллийг шуурхай дамжуулах;

11.7.2.осолдогсдод эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлж, тэднийг нүүлгэн шилжүүлэхэд бэлтгэх;

11.7.3.шинжлэн шалгах бүрэлдэхүүнийг ослын талбар дээр хүрэлцэн иртэл ослын газарт үлдсэн аливаа ул мөр, агаарын хөлгийн эд ангиуд болон бусад зүйлийг байрнаас нь хөдөлгөхгүй байх /хэрэв энэ нь осолд нэрвэгдэгсдэд эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэхэд саад болохгүй тохиолдолд/, ачаа тээш, баримт бичгийг хамгаалах.

Арван хоёр. Эрэн хайх, аврах ажиллагааг зогсоох

12.1.Осолд орсон агаарын хөлгийн байрлалыг тогтоож, аврах, тусламж үзүүлэх, ослын газраас шилжүүлэн зөөвөрлөх ажиллагаа дууссан бол ЗХЖШ-ын дарга ажиллагааг зогсоох саналыг Батлан хамгаалахын сайдад танилцуулж, гарсан шийдвэрийг холбогдох агаарын хөлөг эзэмшигч байгууллага болон ажиллагаанд оролцсон бүх байгууллага, эрэн хайх, аврах бүлэгт нэн даруй мэдэгдэнэ.

12.2.Аюулд нэрвэгдсэн улсын агаарын хөлөг, нисэх баг, зорчигчдыг эрэн хайх бүх боломжит арга хэмжээ үр дүнгүй болсон тохиолдолд “Улсын нисэхийн тухай” хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 дэх хэсэгт заасны дагуу шийдвэрлэнэ.

12.3.Тухайн нөхцөл байдлаас шалтгаалан эрлийг түр хугацаагаар зогсоож, шинэ, нэмэлт мэдээлэл олж авсан тохиолдолд эрэн хайх ажиллагааг сэргээн үргэлжлүүлж болно.